

Aantekeningen inzake het verzoek om voorlopige voorziening Samen voor Nederland Rechtbank Amsterdam, 4 november 2022

1. De vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van betoging zijn fundamentele rechten. De vrijheidsrechten vragen een tolerante opstelling van de overheid. Demonstraties kunnen tegenreacties oproepen. En ook dat is onderdeel van het recht dat eenieder toekomt. Tegelijkertijd is het betogingsrecht niet absoluut. Enerzijds geldt er de positieve verplichting om demonstraties mogelijk te maken en deze bescherming te bieden. Anderzijds is de burgemeester ook belast met de handhaving van de openbare orde en veiligheid, en dienen wanordelijkheden te worden bestreden.
2. Samen voor Nederland heeft kennisgeving gedaan van een demonstratie onder de noemer 'no war just peace', op zondagmiddag 6 november van 12.00-16.00 uur. De organisatie begint statisch op de Dam, waarbij gesproken zal worden door 5.1.2.e 5.1.2.e. Vervolgens wil de organisatie een 'mars van menselijke verbinding' lopen. Bij de demonstratie worden door verzoeker 5000 deelnemers verwacht. De burgemeester heeft een locatievoorschrift gesteld ter voorkoming van wanordelijkheden. Het statisch gedeelte van de demonstratie is verwezen naar het Museumplein.

Wanordelijkheden

3. De burgemeester mag zich niet inlaten met een waardeoordeel over de inhoud van een betoging. Doel of onderwerp van de manifestatie mag echter wel als zodanig worden betrokken. 'Gegevens hierover kunnen immers, mede in samenhang met de identiteit van de organiserende persoon of groepering, van essentieel belang zijn voor de beoordeling van de vraag, of en in welke mate zich wanordelijkheden zouden kunnen voordoen, en welke maatregelen in verband daarmee vereist zijn', aldus de wetgever.¹ Informatie over de inhoud stelt de burgemeester juist in staat een goede inschatting te maken van de mogelijke risico's en de noodzakelijk te nemen voorzorgsmaatregelen ter voorkoming van wanordelijkheden.²
4. Of sprake is van wanordelijkheden wordt ingevuld aan de hand van de context van het geval. De beoordeling of een samenstel van verwachte ongewenste gedragingen zo ernstig is dat van wanordelijkheden kan worden gesproken, hangt niet uitsluitend af van de aard van de gedragingen.³ Ook de locatie en de kenmerken van de plaats zijn relevant.⁴
5. In de voorliggende zaak heeft de politie concrete aanwijzingen die de vrees voor het ontstaan van wanordelijkheden rechtvaardigen. De politie maakt zich grote zorgen over de voorgenomen demonstratie en de reacties die deze meebrengt. De organisatie verwacht 5000 deelnemers. Er is sprake van grote onrust. Dit blijkt ook op social media. Ook hebben sommige eerdere demonstraties van Samen voor Nederland en daarmee gelieerde groeperingen geleid tot ernstige ongeregelheden.⁵ Voorts worden op social

¹ Kamerstukken II 1985/86, 19 427, nr. 3; zie ook Kamerstukken I 1987/88, 19 427, nr. 135b.

² Roorda 2016, p. 109.

³ ECLI:NL:RVS:2020:1361.

⁴ ECLI:NL:RVS:2020:1361 & Kamerstukken II 1985-1986, 19 427, nr. 3.

media uitspraken gedaan die twijfels oproepen over de vredelievendheid van alle deelnemers aan de demonstratie.⁶ An het beeld van “volstrekt vreedzame demonstratie” (dixit gemachtigde verzoeker) valt dus het nodige te nuanceren.

6. Daarbij zijn er al drie tegendemonstraties aangemeld en houdt de politie rekening met meer tegenreacties. Er bestaat een reëel risico dat voor- en tegenstanders met elkaar of met de politie in conflict raken. Deze grote vrees voor wanordelijkheden heeft geleid tot het locatievoorschrift.
7. De hiervoor beschreven noodzaak van het voorschrift uit de Wom-brief van 2 november volgt uit de informatie die de politie tot en met woensdag bekend was. Inmiddels is er sprake van een toenemende mate van onrust en vrees.
8. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid schrijft op 3 november dat “in aanloop naar de demonstratie toe online zichtbaar is dat er een verharde verhouding is tussen de demonstranten en de tegendemonstranten” en het risico op confrontatie. Er is online zelfs een oproep tot vuurwapengeweld gedaan. Er wordt gewezen op de gespannen verhoudingen tussen de demonstranten en tegendemonstranten en de actuele, werkelijke en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving vormt. Op basis van de meest recente informatie wordt de situatie aldus steeds maar pregnanter en de vrees voor wanordelijkheden versterkt: Er zouden ook sympathisanten zich bij de tegendemonstratie hebben aangemeld om de tegendemonstratie te beschermen. Online zijn er ook uitlatingen waargenomen die verder gaan.⁷
9. Verzoeker stelt dat de burgemeester haar demonstratie – ook bij een vrees voor wanordelijkheden - moet faciliteren. Dat is juist. De burgemeester heeft een inspanningsverplichting om demonstraties met voldoende politie-inzet doorgang te laten vinden, voor zover dat *redelijkerwijs* mogelijk is. Dat geldt overigens zowel voor de demonstratie van verzoeker als voor de tegendemonstraties. De politie is niet in staat om de veiligheid van de demonstranten, tegendemonstranten, passanten, toeristen, dagjesmensen e.d. te garanderen op de Dam. Dit is niet op te lossen door inzet van extra politiemacht. Het gaat er namelijk om dat de wanordelijkheden niet beheersbaar zijn op deze plek. Voor de inschatting of zich wanordelijkheden zullen voordoen en de daarbij

⁵ O.m.: Samen voor Nederland 2 januari 2022:

https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20220102_36475004?utm_source=google&utm_medium=organic,

Nederland in Verzet 17 januari 2021: <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2021/01/me-grijpt-in-waterkanon-ingezet-bij-demonstratie-museumplein/>,

Koffiedrinkers” 24 januari 2021: <https://op1npo.nl/2021/01/24/jan-peels-john-jorritsma-hubert-bruls-frank-paauw-en-jelle-van-buuren-over-de-rellen-in-amsterdam-en-eindhoven/>.

⁶ Zeer recente reacties op <https://www.facebook.com/SamenVoorNL1> :

- “Ik hoop dat er zoveel mensen komen door dit ondemocratisch, grondrechten schendende besluit, dat politie afdruipt. Met massa staan we héél erg sterk! Bereid je maar voor met brillen en goed schoeisel. Het kan goed gaan of... heel erg fout gaan. Aan de politie de keus.”
- “Ik vraag me af, waarom wordt die tegendemonstratie niet verplaatst? Laat ze de t...ng krijgen, ik kom zondag thee drinken op de Dam!”

⁷ Brief van de Staatssecretaris is te vinden op <https://5.1.2.e.com/wp-content/uploads/2022/11/bc7b8cb2-215b-42ea-afb2-f1d5b8631d39.pdf>

komende beheersbaarheidsrisico's is niet van belang dat de wanordelijkheden worden veroorzaakt door andere partijen. U zie daarvoor verschillende rechterlijke uitspraken.⁸

Locatieverwijzing

10. Volgens de wetgever kan een vertoning zelfs worden verboden ter bestrijding van wanordelijkheden, zolang dit niet gebeurt op grond van een waardeoordeel over de inhoud.⁹ Dit is ook in de jurisprudentie bevestigd.¹⁰ Hier is geen sprake van een verbod. Een verbod houdt simpelweg in dat een betoging niet mag plaatsvinden. In het geval van een beperking of voorschrift kan de betoging wel doorgang vinden, maar onder bepaalde voorwaarden. Dat is natuurlijk een belangrijk verschil.
11. Dat – in afweging tot gevreesde onbeheersbare wanordelijke situatie én het tegelijkertijd willen en moeten faciliteren van de demonstratievrijheid van eenieder, dus óók van anderen – is dan natuurlijk maar slechts een hele kleine beperking. Het demonstratierecht beoogt de deelnemers aan een betoging in staat te stellen hun gedachten en gevoelens over maatschappelijke en politieke kwesties op de openbare weg kenbaar te maken aan anderen. Dit wordt geen strobreed in de weggelegd.
12. De demonstratie kan door de hele stad plaatsvinden. Aan de gewenste route voor het dynamisch gedeelte van de demonstratie zijn geen voorschriften verbonden. Voor het statisch deel zijn veel mogelijkheden buiten het slechts kleine stukje van de stad dat de Dam is. De organisatie is tijdig en meermaals meegenomen in de inschattingen van de politie en in de gelegenheid gesteld na te denken welke locaties, anders dan de Dam, een voor hen alternatieve geschikte optie kunnen zijn. Zelfs na de beslissing van de driehoek is deze gelegenheid opnieuw geboden.¹¹
13. De stelling dat het feit dat er enkel voorschriften zijn verbonden aan het statische deel, en niet aan de optocht een innerlijke tegenstrijdigheid zou inhouden is niet te volgen. Integendeel. Dat miskent immers dat de grondslag voor het voorschrift t.a.v. het dynamische deel niet enkel is gelegen in "vele drukke straten, tramlijnen en bezoekers en passanten", maar haar basis kent in de grote vrees voor wanordelijkheden en de onbeheersbaarheid die zich voordoet bij het statisch deel van de demonstratie op de Dam. Voor het dynamische deel is deze onbeheersbaarheid niet in dezelfde mate aan de orde, omdat daar geen toespraak van 5.1.2,e 5.1.2,e plaatsvindt. De burgemeester stelt aldus alleen een voorschrift voor zover dat noodzakelijk is.

Aard demonstratie en Nationaal Monument

14. Verzoeker stelt zich in haar verzoekschrift op het standpunt dat het voorschrift disproportioneel is omdat de demonstratie verknocht zou zijn aan de aard van het Nationaal Monument.

⁸ ECLI:NL:RBDHA:2018:14172 & ECLI:NL:RBDHA:2018:13982.

⁹ Kamerstukken II 1975/76, 13872, nr. 3, P. 36 en nr. 4; Kamerstukken II 1976/77, 13872, nr. 7.

¹⁰ ECLI:NLRVS:2020:1361

¹¹ Zie gespreksverslag 2 november 2022, stuk 8.

15. Op autoriteiten rust een inspanningsverplichting om een demonstratie plaats te laten vinden binnen gezichts- en geluidsafstand van het object waartegen zij zich richt.¹² Het houdt geen verplichting voor de burgemeester in om een demonstratie – ongeacht gevaren – op een specifieke plek toe te staan. Dit zou zich ook niet verhouden met haar positieve verplichting. De Dam als locatie maakt overigens wel degelijk onderdeel uit van de demonstratie van verzoeker. De route van het dynamische deel van de demonstratie omvat namelijk ook deze locatie.
16. Voor het statische deel merkt verweerder op dat er in Amsterdam meer locaties zijn met oorlogsmonumenten.¹³ Verzoeker is meermaals de gelegenheid geboden om een alternatieve locatie aan te dragen.

Het inreisverbod

17. Gisterenavond is bekend geworden dat de Staatssecretaris van Justitie een inreisverbod heeft ingesteld voor [5.1.2,e] [5.1.2,e]. Dat lijkt op het eerste gezicht geruststellend. Echter, de burgemeester moet er op basis van de informatie van Samen voor Nederland voornamelijk van uitgaan dat [5.1.2,e] [5.1.2,e] zo niet fysiek, dan via beeld de demonstranten zal toespreken.¹⁴ Voorts is [5.1.2,e] [5.1.2,e] volgens zijn eigen Instagram onderweg naar Nederland.¹⁵ De vrees voor wanordelijkheden bestaat helaas nog steeds.

Conclusie

18. Nu adequaat optreden van de politie om wanordelijkheden te voorkomen op de Dam niet goed mogelijk is, heeft verweerder terecht een locatievoorschrift aan het statisch deel van de demonstratie verbonden.

¹² ECLI:CE:ECHR:2017:0207JUD005781809.

¹³ Bijvoorbeeld: Monument voor het Ondergedoken Kind en Beschermers, Plaquette Februaristaking, Gedenkteken Muiderpoortstation, Oorlogsmonument Jan van Eijckstraat 47, Spanjemonument, Vredesteken Osdorp, Oorlogsmonument Kinderdijkstraat, Gedenksteen voor het voormalig Huis van Bewaring, Gedenksteen Jan Verleun en Gerard Steen, Monument voor Frederik J.M. Ox en Ferdinand Ploeger, Oorlogsmonument Harmoniehof, Monument aan de J.M. van der Meylaan, Monument aan de Panamakade, Verzetsmonument Apollolaan, Monument leven en vrijheid, Monument voor de Verzetsstrijders, Buchenwaldmonument, Monument op het Sierplein, Monument aan de Messchaertstraat, De Fakkeldrager, Monument aan de Stadhouderskade Verzet Nederland, Monument aan de Kwakersstraat, Fusilladeplaats Rozenoord, Monument Rozenoord, Eendracht, Fantoempijn, Monument op het Transvaalplein, Oorlogsgedenkteken Tuindorp Oostzaan, Bezinningsmonument Nieuwendam, De Antifascist, Monument in het Wagener-stadion, Monument in het Wagener-stadion, Monument aan de Witte de Withstraat, Monument op het Windroosplein, De Gevallen Hoornblazer, Spiegelmonument, Monument bij de voormalige Diamantbeurs, Gedenkteken De Leeuw, Van Randwijkmonument, Monument aan de Plantage Middenlaan, Monument aan de Plantage Kerklaan, Oorlogsgedenkteken omgekomen Jordaanbewoners, Oorlogsmonument Corellistraat.

¹⁴ U hoor daarvoor de laatste dertig seconden van de video op bijgevoegde link: van de organisator van de demonstratie “No matter how, digital or live” <https://samenvoornederland.nu/2022/10/21/is-david-icke-werkelijk-een-antisemiet-en-holocaustontkenner-zoals-de-mainstream-media-beweert/> (geraadpleegd donderdag 21.01 uur).

Zie eveneens <https://www.facebook.com/SamenVoorNL1> : Banner met hoofd [5.1.2,e] en tekst: “We won’t be silenced. See you in Amsterdam. Sunday november 6 12 pm” (geraadpleegd vandaag 9.22 uur)

¹⁵ <https://www.ad.nl/binnenland/nederlandse-organisatie-wil-verbannen-david-icke-met-rechtszaak-alsnog-het-land-in-krijgen-dit-is-bizar~ab3d011c/>

19. Verweerder verzoekt u dan ook het verzoek om voorlopige voorziening af te wijzen.

5.1.2,e en 5.1.2,e
(gemachtigden)